

CONSILIUL AUDIOVIZUALULUI AL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIA nr. 266

din 23 octombrie 2024

Cu privire la examinarea contestației din partea dnei Natalia Morari, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnată de către adunarea cetățenilor

La data de 21.10.2024, Consiliul Audiovizualului (în continuare – CA) a recepționat contestația nr. 42 din 20.10.2024 din partea dnei Natalia Morari, candidat la funcția de Președinte a Republicii Moldova, desemnată de către adunarea cetățenilor, prin care solicită constatarea încălcării admise de serviciul media audiovizual „PRO TV Chișinău” și aplicarea sancțiunilor în condițiile prevăzute de Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (în continuare – CSMA):

Prin Hotărârea nr. 2943 din 24 septembrie 2024 am fost înregistrată în calitate de candidat la funcția de Președinte al RM, desemnată de către adunarea cetățenilor, pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024.

La data de 16 octombrie 2024, în buletinul de știri de la Pro TV Chișinău, la minutul 14:28 – 14:40, la rubrica: Promisiuni de campanie, au fost difuzate mesajele tuturor candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova la alegerile din 20 octombrie 2024. Însă mesajul meu, în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, a fost intenționat distorsionat, astfel încât să fie greu de înțeles pentru telespectatori. În plus, pentru a submina credibilitatea mea, pe fundal a fost introdusă o melodie ironică, care a avut scopul de a ridiculiza discursul și de a-l transforma într-o batjocură.

Link către Buletinul de știri de la Pro TV Chișinău din 16 octombrie 2024

https://www.youtube.com/watch?v=swWcT9yFZsk&ab_channel=ProTVChisinau

La data de 17 octombrie 2024 am depus cerere către Pro TV Chișinău cu privire la acordarea dreptului la replică, solicitând rectificarea știrii din Buletinul de știri PRO TV din 16 octombrie 2024, minutul 14:28 – 14:40, și anume redarea știrii cu sunet clar și excluderea melodiei ironice de pe fundal și difuzarea dreptului la replică cu respectarea prevederilor pct. 104 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass media, adoptat prin Hotărârea CEC nr. 1137 din 28 iulie 2023, cu modificările ulterioare.

La data de 18 octombrie 2024 am recepționat răspunsul de refuz al Pro TV Chișinău, cu următorul conținut:

ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, deținătoarea postului de televiziune „PRO TV Chișinău”, a recepționat, la 17 octombrie 2024, cererea prealabilă prin care solicitați să vă fie acordat dreptul la replică în privința informațiilor publicate la 16 octombrie 2024 și rectificarea lor – cererea urmând a fi respinsă din următoarele motive:

Potrivit art. 6 din Legea nr. 64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare: „(1) Orice persoană are libertatea de a primi informații de interes public prin intermediul mass-mediei. (2) Apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public”.

Potrivit art. 2, interesul public reprezintă „interes al societății (și nu simpla curiozitate a indivizilor) față de evenimentele ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei”.

Potrivit art. 15 al Legii cu privire la libertatea de exprimare, care reglementează procedura de examinare a cauzelor cu privire la defăimare: „(3) Persoana va indica în cerere informația pe care

o consideră defăimătoare și, în cazul răspândirii unor relatări cu privire la fapte, circumstanțele care demonstrează că informația este în esență falsă sau, în cazul răspândirii judecăților de valoare, circumstanțele care demonstrează că acestea nu se bazează pe un substrat factologic suficient”.

Cererea prealabilă nu întrunește condițiile legale prescrise, or, nu indică cu suficientă precizie care anume informație este considerată ca fiind defăimătoare. În confirmarea aceluiași fapt vin și prevederile Capitolului VII al Regulamentului privind conținuturile audiovizuale, aprobat prin Decizia Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova nr. 61 din 01 martie 2024 (în continuare – Regulament), care reglementează exercitarea dreptului la replică și la rectificare.

În concret, potrivit pct. 195 al Regulamentului: „Exercitarea dreptului la replică poate fi refuzată de către furnizorul de servicii media/ serviciul de platformă de partajare a materialelor video în următoarele situații: 1) cererea nu a fost trimisă în termenul și în condițiile prevăzute la pct. 187 și 191-192”.

Pct. 191 al Regulamentului prevede obligația solicitantului unui drept la replică de a include în cererea înaintată în adresa furnizorului de servicii media care a difuzat programul incriminat următoarele: „3) faptele neadevărate pentru care se solicită dreptul la replică sau informațiile eronate pentru care se solicită rectificarea, dezmințirea sau eliminarea; 4) motivarea cererii; 5) textul replicii, care trebuie să se refere numai la faptele neadevărate contestate”.

Întrucât elementele indicate lipsesc din conținutul cererii dvs. din 17 octombrie 2024, solicitarea privind acordarea dreptului la replică și la rectificare nici nu ar putea fi satisfăcută. Prevederi similare se conțin și în pct. 112 și 100 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1137/2023.

În lumina celor expuse, vă comunicăm despre refuzul satisfacerii cererii prealabile, dvs. având posibilitatea de a o contesta în instanța de judecată sau la Consiliul Audiovizualului (Adresa: Str. Vlaicu Pârcălab, 46, MD-2012, Chișinău, RM. E-mail: office@consiliuaudiovizual.md) în termen de 3 zile de la decizia de refuz, conform pct. 113 subpct. 2) din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1137/2023.

Analizând acest răspuns, mi s-a creat impresia că ÎCS „PRO DIGITAL” SRL nu a intrat în esența conținutului cererii mele depuse și s-a limitat la o redare a textului legii care nici nu se referă la cererea mea.

*Conform art. 89 alin. (2), (3) din Codul electoral, instituțiile mass-media au obligația de a respecta principiile de echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor. Acestea trebuie să ofere grupurilor de inițiativă, concurenților electorali și participanților la referendum timp și spațiu pentru publicitatea electorală în **condiții egale și nediscriminatorii**. **Instituțiile mass-media nu vor adopta tratamente privilegiate** față de grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora.*

Art. 90 alin. (1) din Codul electoral prevede că în perioada electorală, programele audiovizuale cu caracter electoral și materialele scrise care vizează, într-un fel sau altul, grupurile de inițiativă, concurenții electorali (candidații în alegeri) și participanții la referendum sunt difuzate/publicate cu respectarea Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat de Comisia Electorală Centrală.

Pct. 50 a Regulamentului privind conținuturile audiovizuale, adoptat prin Decizia Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova nr. 61/219 din 30 decembrie 2019, prevede că „În cadrul programelor de informare în probleme de interes public – politice, economice, sociale, culturale etc., trebuie să fie respectate următoarele cerințe:

a) asigurarea imparțialității, echilibrului și favorizarea liberei formări a opiniilor, prin prezentarea principalelor puncte de vedere aflate în opoziție, în perioada în care problemele sunt în dezbatere publică;

b) prezentatorii/moderatorii programelor de informare nu vor interveni pentru a-și prezenta punctul propriu de vedere;

c) evitarea oricăror forme de discriminare”.

Refuzul ÎCS „PRO DIGITAL” SRL de a satisface cererea mea din motiv că lipsesc faptele neadevărate pentru care se solicită dreptul la replică sau informațiile eronate pentru care se

solicită rectificarea, dezmințirea sau eliminarea, este absolut eronată și nejustificată, ori în cerere am indicat clar, explicit și expres care anume momente solicit a fi rectificate prin redarea știrii cu sunet clar și excluderea melodiei ironice pe fundal.

Consider că tactica abordată de Pro TV în buletinul de știri din 16 octombrie 2024, și anume includerea pe fundal a unei melodii ironice și distorsionarea sunetului la redarea mesajului meu electoral a fost folosită pentru a diminua impactul mesajului meu și a afecta credibilitatea mea ca și candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova.

Acțiunea respectivă reprezintă, de fapt, o formă de discriminare, limitând dreptul meu de a beneficia de un tratament echitabil, similar cu cel acordat altor candidați menționați în știrea din buletinul de știri.

Având în vedere aceste fapte care îmi lezează imaginea personală, am fost privată de o redare și difuzare corectă și imparțială a știrii.

Pro TV ar fi trebuit să asigure pluralismul surselor de informare pentru public, fără să distorsioneze conținutul mesajului prin reducerea sunetului și introducerea unei melodii ironice cu note batjocoritoare.

Pro TV a mai indicat în răspunsul său că Cererea prealabilă nu întrunește condițiile legale prescrise, or, nu indică cu suficientă precizie care anume informație este considerată defăimătoare, însă eu vreau să punctez că în cererea mea nu se conține nicio solicitare cu privire la defăimare.

Este clar că am solicitat dreptul la replică prin rectificarea știrii care m-a vizat și redarea acesteia într-un mod clar și care poate fi deslușit.

Consider că scopul Pro TV este formarea unei opinii publice negative față de persoana mea, în calitate de candidat la funcția de Președinte al RM din partea opoziției.

Art. 14 alin. (1), (2) din Codul serviciilor media audiovizuale prevede că persoana fizică sau juridică, care se consideră lezată în drepturile sale în urma difuzării unor programe audiovizuale sau în urma prezentării altor elemente ale serviciilor media audiovizuale, are dreptul la replică în conformitate cu Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare. Procedura privind exercitarea dreptului la libertatea de exprimare. Procedura privind exercitarea dreptului la replică sau la rectificare, precum și orice alte măsuri necesare, inclusiv sancțiuni, în vederea garantării dreptului la replică sau la rectificare se aprobă de către Consiliul Audiovizualului.

Ignorând în mod vădit prevederile legale sus-enunțate, ÎCS „PRO DIGITAL” SRL nu s-a expus în privința cerinței mele de rectificare a buletinului de știri la segmentul ce mă vizează.

Supravegherea respectării prevederilor prezentului cod și sancționarea încălcărilor, precum și controlul îndeplinirii obligațiilor și a deciziilor adoptate în temeiul și pentru aplicarea prezentului cod revin Consiliului Audiovizualului.

Potrivit art. 89 alin. (5) al Codului electoral, concurenții electorali (candidații) sau participanții la referendum care se consideră lezați în drepturi beneficiază de dreptul la replică. Cererea scrisă privind acordarea dreptului la replică se depune la instituția mass-media în termen de 2 zile de la difuzarea/publicarea informației. În cazul furnizorilor de servicii media, refuzul de a acorda dreptul la replică se contestă la Consiliul Audiovizualului, iar în cazul instituțiilor mass-media scrise – la Comisia Electorală Centrală. Dreptul la replică se acordă în termen de 3 zile de la depunerea cererii/contestației, în condiții egale/similare cu cele în care au fost lezate drepturile legitime.

În baza celor expuse și respectând prevederile art. 89-90 din Codul electoral, art. 13, 83 alin. (2) lit. c), alin. (4^l) din Codul serviciilor media audiovizuale, SOLICIT examinarea prezentei contestații, efectuarea unui control privind circumstanțele de fapt, admiterea contestației și constatarea încălcării admise de către ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, cu obligarea de a difuza știrea rectificată din Buletinul de știri PRO TV din 16 octombrie 2024, minutul 14:28 – 14:40, și anume redarea știrii cu sunet clar și excluderea melodiei ironice de pe fundal, cu aplicarea sancțiunilor în condițiile prevăzute de Codul serviciilor media audiovizuale.

În temeiul prevederilor art. 75 alin. (4) lit. a), g) și art. 83 alin. (2) din CSMA, precum și în scopul examinării obiective a tuturor circumstanțelor sesizate, prin scrisoarea nr. 1932 din 21 octombrie

2024, CA a solicitat furnizorului de servicii media ÎCS „PRO DIGITAL” SRL prezentarea opiniei instituției referitor la cele invocate în contestație.

Prin scrisoarea f/nr. din 22 octombrie 2024, ÎCS „PRO DIGITAL” SRL a precizat următoarele: ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, deținătoarea postului de televiziune „PRO TV Chișinău”, a recepționat, la 21 octombrie 2024, scrisoarea Consiliului Audiovizualului prin care ni se solicită să ne expunem asupra sesizării Nataliei Morari nr. 42 din 20.10.2024 și considerăm că aceasta urmează a fi respinsă din următoarele motive:

Potrivit art. 6 din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare: „(1) Orice persoană are libertatea de a primi informații de interes public prin intermediul mass-mediei. (2) Apărarea onoarei, demnității sau reputației profesionale nu poate prevala asupra libertății publicului de a primi informații de interes public”.

Potrivit art. 4 al Legii nr. 64/2010: „libertatea de exprimare a mass-mediei admite și un anumit grad de exagerare sau chiar provocare, cu condiția să nu se denatureze esența faptelor”. Această garanție a fost consfințită în practica CtEDO pe cazul De Haes și Gijssels c. Belgiei, § 47, 24.02.1997.

Potrivit art. 15 al Legii nr. 64/2010, care reglementează procedura de examinare a cauzelor cu privire la defăimare: „(3) Persoana va indica în cerere informația pe care o consideră defăimătoare și, în cazul răspândirii unor relatări cu privire la fapte, circumstanțele care demonstrează că informația este în esență falsă sau, în cazul răspândirii judecăților de valoare, circumstanțele care demonstrează că acestea nu se bazează pe un substrat factologic suficient”.

Cererea prealabilă depusă de Natalia Morari la 17 octombrie 2024 nu întrunește condițiile legale prescrise, or, nu indică cu suficientă precizie care anume informație este considerată ca fiind defăimătoare. În confirmarea aceluiași fapt vin și prevederile Capitolului VII al Regulamentului privind conținuturile audiovizuale, aprobat prin Decizia Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova nr. 61 din 01 martie 2024 (în continuare – Regulament), care reglementează exercitarea dreptul la replică și la rectificare.

În concret, potrivit pct. 195 al Regulamentului: „Exercitarea dreptului la replică poate fi refuzată de către furnizorul de servicii media/ serviciului de platformă de partajare a materialelor video în următoarele situații: 1) cererea nu a fost trimisă în termenul și în condițiile prevăzute la pct. 187 și 191-192”.

Pct. 191 al Regulamentului prevede obligația solicitantului unui drept la replică de a include în cererea înaintată în adresa furnizorului de servicii media care a difuzat programul incriminat, următoarele:

„3) faptele neadevărate pentru care se solicită dreptul la replică sau informațiile eronate pentru care se solicită rectificarea, dezmințirea sau eliminarea;

4) motivarea cererii;

5) textul replicii, care trebuie să se refere numai la faptele neadevărate contestate”.

Întrucât elementele indicate lipsesc din conținutul cererii Nataliei Morari, solicitarea privind acordarea dreptului la replică și la rectificare nici nu ar putea fi satisfăcută.

Prevederi similare se conțin și în pct. 112 și 100 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1137/2023.

Contestația Nataliei Morari din 20.10.2024 vizează refuzul ÎCS „PRO DIGITAL” SRL de a rectifica știrea din 16 octombrie 2024, dar și aceasta este neîntemeiată.

Potrivit art. 2 al Legii cu privire la libertatea de exprimare, „rectificare – corectare benevolă, din proprie inițiativă sau la cerere, a faptelor care au fost prezentate greșit”. Petiționarul a eșuat a explica în ce mod faptele au fost prezentate greșit de către furnizorul de servicii media audiovizuale – aceasta deoarece ÎCS „PRO DIGITAL” SRL a asigurat informarea corectă.

La fel, potrivit art. 7 al Legii cu privire la libertatea de exprimare, drept de a cere rectificarea are persoana lezată prin răspândirea unor relatări false și defăimătoare cu privire la fapte sau cea lezată prin răspândirea unor judecăți de valoare fără substrat factologic. Reflectarea știrii din 16 octombrie 2024 nu se încadrează în niciuna din aceste încălcări, deci, petiționara nu are dreptul de a cere rectificarea.

Examinând, în prezenta cauză, respectarea condițiilor de admisibilitate reținem că, în conformitate cu prevederile pct. 114 din Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1137/2023, „*contestațiile privind reflectarea alegerilor de către FSM sunt examinate de CA*” în cel mult 3 zile de la înregistrarea lor. Conform art. 75 alin. (4) lit. g) din CSMA, CA exercită atribuții prevăzute de Codul electoral și de alte acte normative.

Potrivit art. 91 alin. (1) lit. c) în sensul Codului electoral (în continuare – CE), prin contestație se înțelege cererea (sesizarea) în formă scrisă, inclusiv cererea prealabilă, prin care se contestă faptele considerate ca încălcare a *modului de reflectare a campaniei electorale*, de difuzare sau de plasare a publicității electorale.

Totodată, conform art. 91 alin. (7) din CE: „*contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se examinează de Consiliul Audiovizualului în conformitate cu prevederile prezentului cod și ale Codului serviciilor media audiovizuale*”.

Conform art. 95 alin. (5) din CE: „*contestațiile privind reflectarea alegerilor de către furnizorii de servicii media se depun la Consiliul Audiovizualului în termen de 3 zile de la identificarea încălcărilor sau difuzarea programului audiovizual prin care au fost vătămăte drepturile contestatarului*”.

Potrivit art. 97 alin. (2) din CE: „*pornind de la prevederile prezentului cod și ale altor acte normative conexe, competența de examinare a contestațiilor revine: 3) Consiliului Audiovizualului, în cazul contestațiilor depuse în condițiile prezentului capitol, precum și al cererilor prevăzute de Codul serviciilor media audiovizuale*”.

Fiind respectată condiția de admisibilitate referitor la competență și termenul de depunere, urmează examinarea fondului contestației depuse.

Conform Hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 2943 din 24.09.2024, dna Natalia Morari este înregistrată în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnată de către adunarea cetățenilor, pentru alegerile prezidențiale din 20 octombrie 2024.¹

La data de 16 octombrie 2024, serviciul media audiovizual „PRO TV Chișinău”, în cadrul programului audiovizual de știri și actualități de la ora 20:00, în intervalul orar 12:30-16:33, a difuzat reportajul cu titlul „*Promisiuni de campanie*”². Putem constata că pe parcursul reportajului sunt prezentate promisiuni electorale ale candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova, sursa indicată fiind rețelele de socializare ale candidaților. În intervalul orar 14:28-14:40, sunt prezentate unele promisiuni electorale ale candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Natalia Morari, sursa indicată fiind „*youtube.com/Morari.live*”. În urma analizei conținutului intervalului orar menționat supra, prezentat în cadrul programului audiovizual de știri și actualități de la ora 20:00 la serviciul media audiovizual „PRO TV Chișinău”, s-a constatat o distorsionare a sunetului în raport cu sursa originală din care a fost preluat conținutul video (segmentul 02:27-02:41).³

Astfel, sunt relevante prevederile art. 13 alin. (5) lit. a) ale CSMA: *în programele audiovizuale de știri și de dezbateri trebuie să fie respectate următoarele reguli: rigoare și acuratețe în redactarea și prezentarea știrilor.*

În partea ce ține de solicitarea contestatarului de a obliga serviciul media audiovizual „PRO TV Chișinău” să difuzeze știrea rectificată din cadrul programului audiovizual de știri și actualități de la

¹ https://a.cec.md/ro/cu-privire-la-cererea-de-inregistrare-a-doamnei-natalia-morari-2751_111391.html

² <https://www.youtube.com/watch?v=swWcT9yFZsk>

³ <https://www.youtube.com/watch?v=vswWRGgdyIk>

ora 20:00 din 16 octombrie 2024, cu sunet clar și excluderea melodiei ironice de pe fundal, ținem să menționăm că solicitarea în cauză depășește atribuțiile CA prevăzute la art. 75 din CSMA.

În temeiul prevederilor Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, ale Codului electoral nr. 325/2022 și ale Regulamentului privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media aprobat prin hotărârea CEC nr. 1137/2023,

Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova DECIDE:

1. Se admite parțial contestația nr. 42 din 20 octombrie 2024 din partea dnei Natalia Morari, candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnată de către adunarea cetățenilor.
2. Se sancționează cu avertizare publică furnizorul de servicii media audiovizuale ÎCS „PRO DIGITAL” SRL, fondatorul serviciului media de televiziune „PRO TV Chișinău”, pentru încălcarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, în conformitate cu prevederile art. 84 alin. (3) lit. a) din Cod.
3. În conformitate cu prevederile art. 84 alin. (11) și (12) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, furnizorul de servicii media ÎCS „PRO DIGITAL” SRL este obligat să difuzeze textul sancțiunii în următoarele 48 de ore de la data adoptării deciziei privind aplicarea sancțiunii, sonor și/sau vizual, de cel puțin 3 ori, în orele de maximă audiență, din care o dată în principalul program audiovizual de știri, în cazul serviciilor media audiovizuale generaliste și/sau de știri:
„Consiliul Audiovizualului a sancționat cu avertizare publică serviciul media de televiziune „PRO TV Chișinău”, pentru nerespectarea prevederilor art. 13 alin. (5) lit. a) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018, potrivit cărora: „În programele audiovizuale de știri și de dezbateri trebuie să fie respectate următoarele reguli: rigoare și acuratețe în redactarea și prezentarea știrilor”.
4. Prezenta decizie poate fi contestată în ordine de contencios administrativ fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău (MD-2012, mun. Chișinău, str. Teilor nr.4), în termen de 3 zile, începând cu ziua următoare zilei în care a fost adoptată prezenta decizie.
5. Controlul asupra executării prezentei decizii se pune în sarcina Direcției control servicii media audiovizuale.
6. Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării, se publică în termen de cel mult 24 de ore de la adoptare pe site-ul web oficial al Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova.

PREȘEDINTĂ

Liliana VIȚU-EȘANU